

CROSS COUNTRY LAB

PAMETNA FINANCIJSKA RJEŠENJA ZA ENERGETSKU UČINKOVITOST
C4E Forum | Cavtat, Hrvatska | Svibanj 2025

Projekt je sufinanciran Programom Europske unije LIFE, posvećenom politikama zaštite okoliša, očuvanju prirode te klimatskim aktivnostima, prema Ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava br. 101120412.

O CROSS COUNTRY LAB-u

Cross Country Lab **"Pametna financijska rješenja za energetska učinkovitost"** organiziran je u sklopu projekta SMAFIN Expanded tijekom **Foruma o energetskej učinkovitosti srednje i istočne Europe (C4E)** u Cavtatu, Hrvatska, u **svibnju 2025.**

Cross Country Lab okupio je donositelje politika, predstavnike europskih institucija, financijskih institucija, javnih tijela, stručnjake i razvojne projektne timove iz srednje i istočne Europe. Rasprave su bile usmjerene na kombiniranje javnog i privatnog financiranja za potporu ulaganjima u energetska učinkovitost, s posebnim naglaskom na obnovu stambenih zgrada.

Razmjena je omogućila usporedbu politika, modela financiranja i praksi provedbe među državama te je poduprla identificiranje rješenja koja imaju potencijal za primjenjivost i izvan nacionalnih okvira.

KLJUČNE TEME RASPRAVE

KORIŠTENJE JAVNOG FINANCIRANJA ZA MOBILIZACIJU PRIVATNIH ULAGANJA

Bespovratna sredstva (grantovi), jamstva i subvencionirane kamatne stope identificirani su kao instrumenti koji bi trebali maksimizirati učinke financijske poluge. Sheme mješovitog financiranja koje kombiniraju javne i privatne izvore istaknute su kao učinkoviti alati za rješavanje sklonosti banaka izbjegavanju rizika i za podršku nedovoljno financiranim tržišnim segmentima, osobito u području obnove stambenog fonda.

ONE-STOP SHOPS KAO INTEGRIRANI MEHANIZMI PRUŽANJA USLUGA

Jedinstvene kontaktne točke (One-Stop Shops) ključni su elementi učinkovitih sustava financiranja obnove zgrada.

Integrirana tehnička, administrativna i financijska podrška smanjuje složenost za krajnje korisnike i poboljšava pristup financiranju.

Dugoročna održivost zahtijeva stabilne institucionalne okvire, dugoročna financijska rješenja te suradnju s općinama i financijskim institucijama.

UČINITI FINANCIRANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI PRIVLAČNIM ZA BANKE

Standardizirani proizvodi, predvidivi novčani tokovi i smanjeni transakcijski troškovi potrebni su za podršku širenju kreditiranja energetske učinkovitosti.

Jamstva i mehanizmi podjele rizika ublažavaju kreditni rizik i podupiru povećanje bankarskog financiranja ulaganja u energetska učinkovitost.

OSIGURANJE PRAVEDNOSTI I SOCIJALNE UKLJUČENOSTI

Razmatranje pravednosti zahtijeva intenzitet bespovratnih sredstva temeljen na prihodima, ciljanu podršku za ranjiva kućanstva te, gdje je primjereno, potpuno financiranje.

Bez posvećenih mehanizama i tehničke pomoći, ranjive skupine riskiraju isključenje iz programa obnove.

ZAŠTO SU VAŽNA PAMETNA FINANCIJSKA RJEŠENJA ZA ENERGETSKU UČINOVITOST

- Postizanje klimatskih i energetskej ciljeva EU zahtijeva značajno ubrzanje stope obnove fonda zgrada te povećanje obujma ulaganja.
- EU i nacionalni javni financijski instrumenti imaju ključnu ulogu, no sami javni proračuni nisu dovoljni da zadovolje potrebe ulaganja.
- Sudionici su istaknuli da glavni izazov ne leži u nedostatku sredstava, već u učinkovitoj mobilizaciji privatnog kapitala i uklanjanju trajnih prepreka.
- Raspravljalo se o tome da se javno financiranje koristi kao strateški alat za:
 - ☐ smanjenje rizika ulaganja,
 - ☐ poboljšanje bankabilnosti projekata,
 - ☐ poticanje potražnje,
 - ☐ podršku dugoročnim i održivim financijskim okvirima.

ZAKLJUČCI SUDIONIKA

ŠTO MOTIVIRA VLASNIKE KUĆA

- Udobnost i zdravlje najsnažniji su nefinancijski poticaji za obnovu doma, rangirani više od klimatskih razloga ili mogućeg povećanja vrijednosti nekretnine.
- Komunikacijske strategije trebale bi se usmjeriti na svakodnevne koristi te poboljšanje kvalitete života.

ŠTO JE POTREBNO BANKAMA KAKO BI POVEĆALE ULAGANJA

- Jasan povrat ulaganja te snažna i predvidiva potražnja ključni su uvjeti za povećanje kreditiranja energetske učinkovitosti.
- Javna jamstva funkcioniraju kao ključan instrument za smanjenje rizika, osobito na tržištima koja karakterizira neujednačena potražnja i mali opseg projekata.

ŠTO SMANJUJE INTERES KUĆANSTAVA

Glavne prepreke koje sprječavaju vlasnike kuća da koriste dostupne financijske alate uključuju:

- nedostatak tehničke podrške,
- složene administrativne postupke,
- ograničeno povjerenje u dostupna rješenja.

Pristup financiranju stoga zahtijeva komplementarne savjetodavne usluge i pojednostavljene postupke tijekom cijelog procesa obnove.

GLAVNI ZAKLJUČCI S CROSS-COUNTRY LAB-a

- ✓ Javno financiranje je najučinkovitije kada se koristi za poticanje i smanjenje rizika privatnih ulaganja, a ne kao samostalan instrument.
- ✓ Modeli mješovitog financiranja koji kombiniraju bespovratna sredstva, zajmove i jamstva mogu odgovoriti na prepreke na strani ponude kao i na prepreke na strani potražnje.
- ✓ Jedinstvene kontaktne točke (One-stop shops) imaju važnu ulogu u povezivanju kućanstava s financijskim instrumentima putem integrirane podrške.
- ✓ Ne-finanacijski motivatori, poput udobnosti i zdravlja, presudni su za vlasnike kuća i trebaju se odraziti u oblikovanju politika i komunikaciji.
- ✓ Jamstva, standardizacija i alati za procjenu tehničkog rizika doprinose atraktivnosti ulaganja u energetska učinkovitost za banke.
- ✓ Za osiguravanje uključivog pristupa financiranju obnove za ranjiva kućanstva potrebni su namjenski mehanizmi i tehnička pomoć.

ZNAČAJ ZA DONOSITELJE POLITIKA I DIONIKE

- Brojni izazovi povezani s financiranjem energetske učinkovitosti zajednički su različitim državama, neovisno o institucionalnom ili tržišnom kontekstu.
- Učinkovito povećanje razmjera provedbe ovisi o usklađenosti između oblikovanja politika, financijskih instrumenata i provedbenih mehanizama.

Dobiveni rezultati doprinose ciljevima projekta SMAFIN Expanded i podupiru pristupe temeljene na dokazima za održivo i uključivo financiranje energetske učinkovitosti diljem Europe.

